Kennis in actie

Strategie Regieorgaan SIA
2027-2030

Regieorgaan SIA

SIA
Regieorgaan

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

1 Inleiding 6
2 Kennisecosystemen 8
3 Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen 12
4 Regieorgaan SIA 16
5 Wat SIA doet 18
6 Wat we willen bereiken in 2030 22
7 Onmisbare samenwerking: sterke relaties met belangrijke partners 30
8 Praktijkgericht onderzoek binnen NWO 34
9 Bewegen naar wat nodig is 38
10 Doorkijk: 2030 en daarna 40

Verantwoording 42

Bronnen 43

Voorwoord

Nederland staat voor grote en complexe maatschappelijke opgaven. De ingrijpende veranderingen die nodig zijn om die opgaven aan te kunnen, vragen om kennis. Daarvoor hebben we in Nederland gelukkig veel in huis. We hebben onderzoek en wetenschappers van wereldklasse en een sterk kennis- en innovatiestelsel. Wat mij bezighoudt, is hoe we die kennis ook echt laten werken in de praktijk: hoe ze terechtkomt bij de mensen die er iets mee kunnen doen. Hoe ze bijdraagt aan oplossingen voor problemen waar mensen nu om vragen. Mijn overtuiging is dat die oplossingen alleen in zicht kunnen komen door samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Hogescholen kunnen met hun praktijkgericht onderzoek bij uitstek bijdragen aan antwoorden die mensen daadwerkelijk verder brengen. Zij doen hun onderzoeken samen met de mensen en organisaties om wie het gaat, geworteld in hun regio, hun beroepspraktijk en hun onderwijs. Ik zie daarvan veel voorbeelden die in de praktijk echt verschil maken. Daar ligt de opdracht van Regieorgaan SIA: de kwaliteit en de impact van onderzoek vergroten. Wij financieren het onderzoek van hogescholen en verbinden hen: met elkaar, met partners, met medefinanciers en met Europa. Door de inzet van de hogescholen, lectoren en onderzoekers, ondersteund en gestimuleerd door Regieorgaan SIA, heeft het praktijkgericht onderzoek inmiddels een sterke en onmisbare positie in het wetenschapssysteem.

Dat is geen reden om achterover te leunen. De komende jaren groeit het praktijkgericht onderzoek van hogescholen verder, ook naar een vaste en volwaardige plaats binnen NWO na afloop van het convenant in 2028. Dat vind ik een goede beweging: zo kunnen we steeds beter vanuit de maatschappelijke opgaven bepalen welk onderzoek nodig is en nog meer integraal sturen en ondersteunen. Tegelijk behouden we eigenstandige aandacht voor het praktijkgericht onderzoek, met de ruimte en de middelen die dit nodig heeft om zich verder te ontwikkelen en professionaliseren, en met de werkwijzen die bij zijn karakter passen.

De kwaliteit en de impact van dit onderzoek groeien alleen in samenspel met de partijen om ons heen: ondernemers, zorg- en onderwijsinstellingen, gemeenten, maatschappelijke organisaties en medefinanciers. Ik zie een kennissamenleving voor me die begint bij wat er te doen staat en daarvoor alle kennis inzet die zij heeft. Met deze strategie steken wij onze hand uit. Ik nodig u uit om met ons mee te doen.

Paul van Rooij
Voorzitter van het bestuur van Regieorgaan SIA

1 Inleiding

Nederland staat voor grote maatschappelijke opgaven. Er zijn ingrijpende veranderingen nodig rond onder meer energie, woningbouw, zorg, weerbaarheid en digitalisering. De urgentie voor deze maatschappelijke transities is groot, zo laten ook recente adviezen over het toekomstige verdienvermogen van Nederland zien.

Welvaart is geen gegeven, maar vergt forse investeringen in technologie, onderzoek en menselijk kapitaal. En de urgentie is breder dan alleen de economie. Op het spel staat ook ons vermogen om maatschappelijke veranderingen te versnellen, naar een weerbare samenleving, een leefbare omgeving en betaalbare zorg. We moeten kansen aangrijpen voor veranderingen ten goede.

Om alle uitdagingen aan te kunnen hebben we een combinatie nodig van weten en doen: kennis die in actie komt.

Het kabinet sluit daarop aan: het investeert opnieuw in onderwijs en onderzoek. Daarbij kondigt het expliciet extra investeringen aan in praktijkgericht onderzoek en zet het in op sterkere samenwerking tussen mbo, hogescholen en universiteiten. Ook Europa zet de komende jaren met zijn onderzoeks- en innovatieprogramma's vol in op concurrentiekracht en de aanpak van maatschappelijke opgaven, met nadrukkelijke aandacht voor samenwerking in en tussen regio's.

Hogescholen houden zich sinds enkele decennia bezig met onderzoek. Hun praktijkgericht onderzoek heeft in korte tijd een indrukwekkende ontwikkeling doorgemaakt en een erkende en belangrijke positie verworven in het Nederlandse kennis- en innovatiestelsel. Beleidsmakers en partijen in de samenleving doen steeds vaker een beroep op hogescholen voor vraagstukken op alle denkbare maatschappelijke terreinen. Tegelijkertijd is de verankering van hogescholen in het kennis- en innovatiestelsel nog in volle gang. De grootste stappen liggen in de komende jaren op het gebied van borging, faciliteiten en internationale samenwerking.

Regieorgaan SIA bestaat om het praktijkgericht onderzoek van hogescholen te bevorderen. Met deze strategie “Kennis in actie” dragen wij bij aan de missie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), waarvan wij deel uitmaken: het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek van wereldklasse, met wetenschappelijke en maatschappelijke impact. Fundamenteel, toegepast en praktijkgericht onderzoek hebben elkaar daarbij nodig en versterken elkaar. In deze strategie beschrijven we hoe het praktijkgericht onderzoek van hogescholen bijdraagt aan de maatschappelijke en economische opgaven van Nederland, en wat SIA doet om dat mogelijk te maken.

2 Kennisecosystemen

Nederland heeft niet alleen méér kennis nodig, maar vooral kennis waarmee mensen daadwerkelijk problemen oplossen, vernieuwingen invoeren en kansen verzilveren. Dat vergt een voortdurende wisselwerking tussen onderzoek en praktijk. Sterke kennisecosystemen zijn hiervoor onmisbaar. Niet als doel op zich, maar als omgeving waar kennis en praktijk elkaar vinden.

In een kennisecosysteem doen verschillende partijen samen onderzoek en delen zij kennis rond een gemeenschappelijke opgave. Naast hogescholen en bedrijven is hierin een belangrijke rol weggelegd voor universiteiten, instituten voor toegepast onderzoek, mbo-instellingen, publieke en semipublieke instellingen, (lokaal) bestuur en organisaties van burgers. Universiteiten zijn daarbij voor hogescholen een belangrijke partner: in gezamenlijke onderzoekslijnen, rond regionale en thematische opgaven, en in Europese samenwerking. Kennisecosystemen bundelen mensen met diverse achtergronden en invalshoeken, die met elkaar in staat zijn complexe opgaven in een regio of rond een thema te doorgronden. En ze bieden mogelijkheden voor opschaling en voor samenwerking die partijen ieder voor zich niet kunnen organiseren. Een kennisecosysteem is succesvol als oplossingen worden ingevoerd en breed worden toegepast.

Kennisecosystemen rond kwetsbare mensen

FAITH (Frailty by Assessment, Intervention and Technology towards Health) wil ervoor zorgen dat kwetsbare mensen met eigen regie zo lang mogelijk een kwalitatief goed leven leiden. Dit door, in een landelijk kennisnetwerk, kennis over frailty (kwetsbaarheid als gevolg van complexe problematiek), het onderzoek ernaar en de methodologie van het onderzoek te genereren, te delen en te verspreiden. Daarvoor ontving de onderzoeksgroep een SPRONG-subsidie van SIA.

De professionals die kwetsbare groepen zoals ouderen en mensen met een verstandelijke beperking begeleiden krijgen hiervoor vanuit het FAITH-project de beschikking over de nieuwste kennis, vaardigheden en meetinstrumenten. Zorgprofessionals, onderzoekers, docenten en studenten werken samen aan actuele vraagstukken. Cliënten en hun naasten brengen hun ervaringen met en wensen voor de noodzakelijke ondersteuning in.

Het onderzoek wordt geleid door Hanze en NHL Stenden Hogeschool. Ze doen samen met zo'n 40 partners onderzoek. Deze zorginstellingen, kennisinstellingen, belangenbehartigers en bedrijven bundelen hun expertise en ervaringen op het gebied van kwetsbaarheid. Nadat de achtjarige subsidie afliep, tekenden de bestuurders van NHL Stenden Hogeschool en de Hanze in september 2026 een nieuw convenant waarmee zij hun jarenlange samenwerking binnen FAITH Research voortzetten.

Hogescholen kunnen in kennisecosystemen een sleutelrol spelen. Zij hebben een directe link met praktijk en onderwijs en maken deel uit van de beroepsonderwijskolom. Bovendien hebben zij een sterke band met de regio. Lectoren en hun onderzoekers kunnen verbindingen leggen tussen kennisinstellingen onderling, en tussen onderzoek, onderwijs en praktijk. Zo vormen zij een dragende kracht binnen kennisecosystemen. Dit vraagt om robuuste onderzoeksgroepen op hogescholen. Hogescholen die kiezen waar zij hun onderzoek bundelen, en hoe zij dat onderzoek laten doorwerken in hun onderwijs en in hun relaties in de regio. Een recente netwerkanalyse (‘De rol van hogescholen in de Nederlandse kenniseconomie’, april 2026) laat zien dat hogescholen sterk verweven zijn met hun omgeving. Het aantal onderzoekspartners van hogescholen vertienvoudigde tussen 2015 en 2024 tot ruim 64.000 unieke partners. Circa driekwart van die partners behoort tot het midden- en kleinbedrijf (mkb).

Sterke kennisecosystemen

Een sterk kennisecosysteem begint bij een gedeelde agenda en een probleemeigenaar uit de praktijk. Andere kenmerken zijn: onderzoek van voldoende massa en kwaliteit; partners die elkaar aanvullen; effectieve mechanismen voor deling en doorwerking van kennis; een sterke koppeling met onderwijs en trajecten voor levenslang ontwikkelen; en ten slotte duurzaam commitment van de partijen in het ecosysteem en hun financiers.

Kennisecosystemen blijven alleen sterk als ze worden onderhouden en zichtbaar meerwaarde leveren voor de betrokkenen. Ze ontstaan rond een opgave, evolueren mee met de agenda en veranderen of verdwijnen als die agenda een andere kant op gaat. Juist daarom is blijvende aandacht noodzakelijk voor wat een ecosysteem op enig moment nodig heeft.

3

Praktijkgericht onderzoek aan hogescholen

Het verbinden van inzicht en actie is kenmerkend voor praktijkgericht onderzoek van hogescholen. Dit is wetenschappelijk onderzoek dat gericht is op inzichten, producten of diensten die relevant zijn voor de beroepspraktijk. Voorop staan het oplossen van problemen en het stimuleren van innovatie. Valorisatie, ofwel het benutten van kennis, is dus een vanzelfsprekend onderdeel van praktijkgericht onderzoek. Daarnaast draagt praktijkgericht onderzoek veelal bij aan wetenschappelijke theorievorming. Het leidt ook tot vernieuwing van het (hoger beroeps)onderwijs.

In de beroepspraktijk krijgen mensen heel concreet te maken met maatschappelijke opgaven. Denk aan de energietransitie in de wijk, personeelstekorten in de zorginstelling, en verduurzaming in en verdienvermogen van het mkb. Professionals, bedrijven en publieke organisaties werken daar dagelijks aan oplossingen. Praktijkgericht onderzoek gebeurt dan ook altijd samen met de mensen en organisaties om wie het gaat, ofwel de probleemeigenaren. Zij zijn in het onderzoek gelijkwaardige partners van de lectoren, onderzoekers en studenten aan de hogeschool. Het onderzoek

begint bij een vraag of signaal uit de praktijk. In gesprek met onderzoekers wordt die aangescherpt tot een onderzoekbare vraag; in dat gesprek verandert vaak ook het beeld dat de praktijkpartner van het vraagstuk heeft. Probleemeigenaren werken mee aan de oplossingen, en wat die opleveren scherpt de volgende vraag aan.

In hun ‘Strategische Onderzoeksagenda 2026-2030’ zetten de hogescholen in op innovatie, arbeidsproductiviteit en talent in de samenleving. Zij spreken de ambitie uit om volwaardig bij te dragen aan de thematische agenda’s van Nederland en Europa, tot en met de strategische domeinen van het industriebeleid. De bijdrage van hogescholen strekt zich uit over de volle breedte van regionale en maatschappelijke opgaven. SIA richt zich op die volle breedte, op de bijdrage die praktijkgericht onderzoek aan maatschappelijke opgaven levert. Ook bouwen we samen met NWO en hogescholen aan samenwerking op de grote rijksbrede thema’s: digitalisering & AI, life sciences & biotechnologie, veiligheid & weerbaarheid en energie- & klimaattechnologie. Dit zijn thema’s waarop het kabinet zijn technologie- en industriebeleid richt. SIA draagt daaraan bij waar praktijkgericht onderzoek binnen die thema’s het meeste verschil maakt.

Kennis in actie voor een veilige en veerkrachtige samenleving

Hoe kunnen we verborgen geweld zichtbaar maken en terugdringen? Om die belangrijke, maar complexe vraag te beantwoorden, moet een grote hoeveelheid partijen samenwerken, vanuit verschillende vakgebieden en typen onderzoek. Janine Janssen verbindt die partijen met elkaar in een kennisecosysteem. Zij onderzoekt hoe professionals in zorg, welzijn en veiligheid kunnen omgaan met complexe vormen van geweld binnen afhankelijkheidsrelaties – van huiselijk en eergerelateerd geweld tot misbruik in instellingen en mensenhandel.

Zij combineert een rol als lector *Geweld in Afhankelijkheidsrelaties* bij Avans Hogeschool met het hoogleraarschap *Criminologie & Rechtsantropologie* aan de Open Universiteit én met aanstellingen bij de Politieacademie en de Nationale Politie. Haar onderzoek zet ze in voor onderwijs aan huidige en toekomstige professionals om geweld te signaleren, voorkomen en duurzaam aan te pakken.

Met haar werk verbindt Janssen praktijk, onderwijs en onderzoek bij universiteit en hogeschool. Ze ontwikkelt concrete tools en lesmateriaal die direct toepasbaar zijn, en vormt zo een nieuwe generatie professionals die bijdragen aan een veilige en veerkrachtige samenleving. Daarnaast zoekt zij als gezaghebbend expert actief het publieke debat op om kennis over verborgen geweld te delen en taboes te doorbreken. Janine Janssen won in 2025 de Deltapremie, de toonaangevende prijs voor praktijkgericht onderzoek aan hogescholen.

Technologische kennis in actie

Kunnen we technologie zoals robotica, mechatronica en kunstmatige intelligentie toepassen om maatschappelijke opgaven in de praktijk aan te pakken? Abeje Mersha laat zien dat dat kan, als je intensief samenwerkt met onderwijs en werkveld. Mersha leidt het lectoraat *Smart Mechatronics and Robotics* aan hogeschool Saxion. Het lectoraat richt zich op domeinen waar technologie directe impact heeft, zoals duurzame energie, publieke dienstverlening, infrastructuur, landbouw, defensie, maakindustrie en zorg.

Denk aan drones die windturbines inspecteren, brandblusdrones of robots die onkruid wieden of fruit plukken. Mersha gebruikt kennis uit fundamenteel en praktijkgericht onderzoek en vertaalt dit naar praktische toepassingen, en zorgt ervoor dat mens en technologie beter samenwerken. Zijn ambitie is om techniek te laten werken voor de mens, en zo in te zetten dat werk veiliger, slimmer en aantrekkelijker wordt.

Zijn lectoraat verbindt een grote hoeveelheid partijen in een kennisecosysteem: jaarlijks doen meer dan 300 studenten uit mbo, hbo en wo mee aan ruim 30 projecten met meer dan 140 publieke en private partners, van mkb tot grootbedrijf, nationaal en internationaal. Kennis wordt breed gedeeld via demonstraties, publicaties, open labs en trainingen. Daarmee overbrugt Mersha succesvol de soms moeilijke innovatiefases tussen onderzoek en toepassing. Abeje Mersha won in 2025 de Deltapremie, de toonaangevende prijs voor praktijkgericht onderzoek aan hogescholen.

4 Regieorgaan SIA

Regieorgaan SIA versterkt de kwaliteit en impact van praktijkgericht onderzoek van hogescholen, jaagt de doorontwikkeling ervan aan en verstevigt de positie van hogescholen in kennisecosystemen. We zijn voor de hogescholen een partner die richting geeft, verbindt en hen actief ondersteunt in de groei van hun onderzoeks- en kennisfunctie.

Via financiering en voorwaarden dagen we hogescholen uit en verleiden we hen de lat hoger te leggen. Daarbij stellen niet wij de kwaliteitsnorm, maar de mensen in het veld. We vergroten het bereik van het onderzoek via netwerkvorming en kennisdeling. Dankzij samenwerking met ministeries, regio's en Europese partners brengen we agenda's en middelen bij elkaar. Zo werkt SIA als hefboom: met gerichte inzet brengen we een veelvoud aan beweging op gang. Wij zijn daarbij vooral aanjager. Na een startfase sturen we erop aan dat instellingen – wanneer de tijd daar rijp voor is – zelf het onderhoud op zich nemen van onderzoeksgroepen, netwerken en voorzieningen.

De verdere ontwikkeling van praktijkgericht onderzoek wordt mede beïnvloed door bredere bewegingen in het kennis- en innovatiestelsel. Hogescholen zelf zijn eindverantwoordelijk voor kwaliteitszorg en het eigen onderzoeksbeleid. Daarbij hoort ook structurele bekostiging vanuit de eerste geldstroom. Deze ontwikkeling zal voor sommige hogescholen sneller te realiseren zijn dan voor andere. In de komende strategische periode bepalen we daarom samen met de hogescholen, de Vereniging Hogescholen en NWO wat er nodig is voor een duurzame, eigenstandige en effectieve positie van het praktijkgericht onderzoek in het kennis- en innovatiestelsel. Daarvoor zoeken we gerichte en bestendige samenwerking met andere kennisinstellingen en partners in dat stelsel. In hoofdstuk 7 gaan we hier nader op in.

5 Wat SIA doet

We brengen verschillende spelers in het kennis- en innovatiestelsel – onderwijs, onderzoek, beroepspraktijk en beleid – dichter bij elkaar. Zo maken we gezamenlijke programmering mogelijk. We nemen daarbij een onafhankelijke en bemiddelende positie in. SIA brengt partijen bij elkaar die elkaar in het stelsel niet vanzelf vinden, rond een gedeelde opgave. Verbinden is daarmee geen bijproduct van ons werk, maar een eigenstandige bijdrage: ze komt voort uit het overzicht dat we hebben over alle hogescholen, en uit ons vermogen om samenwerking te vertalen naar programmering en financiering. Onze kracht ligt in nabijheid: korte lijnen, duurzame relaties en aanwezigheid in het veld.

We stimuleren regionale samenwerking, maar leggen ook verbindingen tussen regio's, sectoren en Europese partners. Daarbij hanteren we een integrale kijk: innovatie omvat niet alleen nieuwe technologie of producten, maar ook nieuwe werkwijzen, bedrijfsmodellen, samenwerkingsvormen en menselijk kapitaal. Innovatie ontstaat uiteindelijk doordat mensen nieuwe kennis ontwikkelen, toepassen, verspreiden en doorontwikkelen.

We investeren financieel in de verdere groei en verduurzaming van praktijkgericht onderzoek. Dat gaat enerzijds om kwantitatieve versterking, zoals voldoende onderzoekscapaciteit. Anderzijds gaat het om kwalitatieve versterking, bijvoorbeeld via professionele verdieping, methodiekontwikkeling en kwaliteitsborging. Daarnaast stimuleren we onderzoek in kennisecosystemen op regionaal, nationaal en Europees niveau.

We werken aan de verdere verankering van praktijkgericht onderzoek in het Nederlandse en Europese kennis- en innovatiestelsel. We ondersteunen ontwikkelingen zoals de professional doctorate, een doctoraatstraject binnen hogescholen. En we versterken de positionering van hogescholen in regionale, nationale en internationale samenwerkingsverbanden. Zo dragen we bij aan een stelsel waarin praktijkgericht onderzoek van hogescholen een waardevolle, herkenbare en erkende plek heeft.

We leggen met een samenhangend portfolio de basis voor een volwaardige tweede geldstroom voor praktijkgericht onderzoek. Dat portfolio omvat onder meer kennisontwikkeling, samenwerking in kennisecosystemen en onderzoeksinfrastructuur. Dat laatste staat voor de randvoorwaarden voor goed praktijkgericht onderzoek, zoals de juiste condities en ondersteuning, structurele netwerkvorming en een goede inbedding in het kennisstelsel.

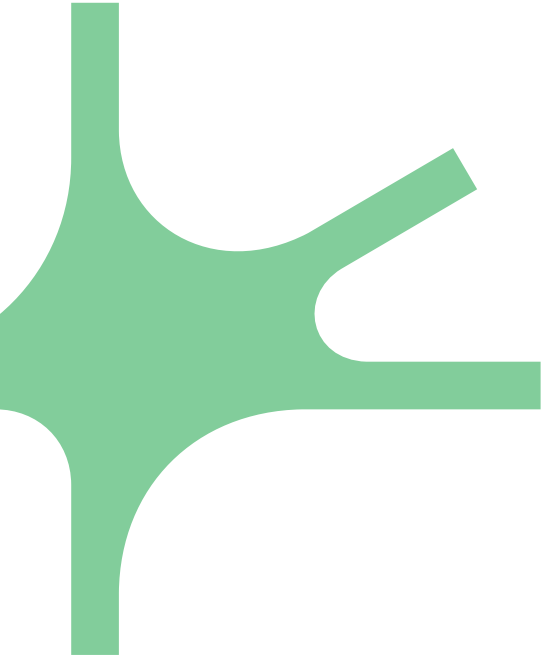

In ons portfolio streven we naar een balans tussen breed en thematisch gestuurd onderzoek. Thematisch wil zeggen dat we focussen op thema's die belangrijk zijn voor maatschappelijke transities. Thematische programmering staat voor het geheel van interventies die we daarvoor inzetten, zoals netwerkontwikkeling, subsidieregelingen en programmaontwikkeling samen met medefinanciers. Onze instrumenten sluiten aan op het karakter van praktijkgericht onderzoek: onderzoek dat vraaggestuurd is, in co-creatie plaatsvindt en werkt in cycli van onderzoeken, toepassen en bijstellen. Zo leggen we in oproepen voor en beoordeling van onderzoeksvoorstellen veel nadruk op netwerkvorming en op vragen die afkomstig zijn van de praktijk. Voor het mkb houden we de drempel binnen onze interventies zo laag mogelijk. Dat vraagt aandacht in de opzet van onze regelingen, in wat we van ondernemers vragen aan tijd en administratie, en in de begeleiding tijdens het onderzoek. Deelname van het mkb organiseren we niet alleen aan de voorkant, bij de vraag, maar ook in de uitvoering en in de doorwerking daarna. De duur van onze interventies varieert van kortlopende verkenningen om vanuit de praktijk een onderzoeksvraag te formuleren, tot langjarige programma's die doorwerking verankeren.

De samenhang in het SIA-portfolio organiseren we vanuit het principe 'van buiten naar binnen'. De opgaven en behoeften van kennisecosystemen bepalen waar interventies elkaar moeten versterken en waar witte vlekken zitten. We verhouden ons portfolio daarbij nadrukkelijk tot dat van anderen:

binnen NWO, maar ook bij ministeries en andere landelijke, regionale en Europese financiers. Dat maakt het geheel van regelingen herkenbaar en bruikbaar voor onderzoekers en praktijkpartners. We weten steeds beter wat werkt, nemen ons portfolio periodiek onder de loep en ontwikkelen onze regierol verder. ‘Van buiten naar binnen’ blijft ook het leidende principe bij krappere budgetten in het veld en bij SIA. We kiezen dan scherper binnen het portfolio, koppelen onze middelen aan die van medefinanciers en ondersteunen hogescholen bij het verwerven van middelen elders, onder meer via Europese samenwerking.

6

Wat we willen bereiken in 2030

We hebben voor de periode 2027-2030 vijf ambities. Op die punten willen we dat er merkbaar iets is veranderd aan het eind van deze strategieperiode. We beschrijven bij elke ambitie in grote lijnen waar we op inzetten; niet alles wat we doen, maar wel het zwaartepunt van ons werk. Hoe dit vorm krijgt in onze dagelijkse werkwijze en onze specifieke interventies werken we nader uit in uitvoeringsdocumenten. Daarin beschrijven we ook hoe we het effect van onze interventies steeds beter willen aantonen.

Ambitie 1: Kennis die doorwerkt in praktijk en onderwijs

Praktijkgericht onderzoek draagt meer bij aan oplossingen voor maatschappelijk relevante vragen. De kennis en uitkomsten ervan werken sterker door in de beroepspraktijk en het onderwijs.

Waar we op inzetten

We zetten gericht onze financiering in voor goed onderzoek met impact. Dat wil zeggen: methodisch deugdelijk onderzoek dat van waarde is voor mensen in de praktijk. We brengen onderzoeksgroepen die aan vergelijkbare vragen werken bij elkaar, zodat zij kennis kunnen delen. Bijvoorbeeld over inhoudelijke oplossingen die breder toepasbaar zijn en over effectieve onderzoeksmethoden. Zo blijft kennis niet beperkt tot één project of regio. We ontwikkelen onze instrumenten continu door met oog op steeds meer impact.

Ambitie 2: Sterke kennisecosystemen met hogescholen in een sleutelrol

Regionale en thematische kennisecosystemen hebben een stevige omvang en kwaliteit, en hogescholen hebben daarin een sterke positie als partner. Daardoor leidt kennis eerder tot innovaties en oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Kennis vindt haar weg naar nieuwe partners, sectoren en regio's en werkt door in het onderwijs.

Waar we op inzetten

We jagen netwerkvorming aan en financieren onderzoek in zowel regionale als thematische kennisecosystemen. We besteden aandacht aan het functioneren en onderhouden van het systeem zelf en bewegen mee met wat het nodig heeft. We verstevigen kennisecosystemen door onderzoek te bundelen, (thematisch) te programmeren en te verbinden aan maatschappelijke opgaven en kennisagenda's. We stimuleren en ondersteunen daarbij een sleutelrol voor hogescholen en vergroten hun deelname aan kennisecosystemen.

Ambitie 3: Financiering en kennisdeling voor het hele kennisecosysteem

Financiers van onderzoek stemmen hun inzet steeds meer op elkaar af, zodat meerdere typen partners in een kennisecosysteem ondersteuning en financiering kunnen krijgen en kennis met elkaar kunnen delen. Bijvoorbeeld ook het mbo, het mkb en maatschappelijke organisaties. De sterkere samenhang tussen onderzoek en toepassing verhoogt de impact van kennis voor maatschappelijke opgaven en innovatie.

Waar we op inzetten

Wij zetten ons in voor stevige kennisecosystemen. Dat vraagt om versterking en financiële ondersteuning van alle partners in het systeem. Wij financieren vooral onderzoek. Voor andere partijen, zoals bedrijven of maatschappelijke organisaties, zoeken we samenwerking met financiers die zich daarop richten. Daarom verkennen we samenwerking met financiers en fondsen die andere deelnemers in het ecosysteem kunnen financieren.

We hebben al goede ervaringen opgedaan met eenmalige gezamenlijke interventies. De volgende stap is die samenwerking structureler te maken. Datzelfde geldt voor de werkvormen waarin partners kennis uitwisselen, zoals learning communities; ook die verdienen een plek in wat financiers gezamenlijk ondersteunen. Zo werken we aan een financieringsstelsel dat bijdraagt aan complete kennisecosystemen.

Regieorgaan SIA werkt samen met het ministerie van EZK aan digitale veiligheid in het mkb

Digitalisering biedt grote kansen, maar maakt bedrijven ook kwetsbaarder. Cyberaanvallen nemen toe en worden complexer, terwijl ondernemers vaak tegen praktische belemmeringen aanlopen, zoals een gebrek aan kennis, tijd en personeel. Daarnaast is er een groeiend tekort aan cybersecurityprofessionals. Hierdoor blijft het voor veel bedrijven lastig om de juiste expertise in huis te halen. Daarom zijn het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Regieorgaan SIA de samenwerking aangegaan om cybersecurity learning communities mogelijk te maken: samenwerkingen tussen onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven waarin ondernemers worden geholpen met hun digitale veiligheid en tegelijkertijd nieuw talent wordt opgeleid. Met de cybersecurity learning communities wordt de brug geslagen tussen talent en mkb'ers, tussen leren, werken en innoveren.

Het programma CYRCLE is hieruit voortgekomen. Het bundelt bestaande initiatieven in een landelijk netwerk waarin kennis en samenwerking centraal staan, met het mkb als belangrijkste doelgroep. Er zijn inmiddels vier regionale onderzoeksclusters opgezet, gericht op mensgerichte cyberveiligheid, 'security by design', cybersecurity in operationele technologie en innovatieve toepassingen zoals serious gaming. CYRCLE wordt uitgevoerd door een consortium van tien hogescholen: Saxion, Windesheim, Avans Hogeschool, Fontys, Hogeschool Utrecht, NHL Stenden Hogeschool, Hanze, De Haagse Hogeschool, Hogeschool Leiden en Hogeschool van Amsterdam.

Ambitie 4: Robuuste onderzoeksgroepen en ruimte voor ontwikkeling

De robuustheid van onderzoeksgroepen aan hogescholen – hun focus, massa en continuïteit – neemt toe, zodat zij dragende kracht hebben in kennis-ecosystemen. De ontwikkeling van praktijkgerichte onderzoekers zet door.

Waar we op inzetten

We financieren onderzoeksgroepen langjarig, zodat zij de focus, massa en continuïteit kunnen opbouwen die een dragende rol in kennis-ecosystemen vraagt. Daarnaast geven we een tijdelijke impuls aan de ontwikkeling van praktijkgerichte onderzoekers, van professional-doctorate-kandidaat en docent-onderzoeker tot lector, onder de voorwaarde dat het veld zelf in beweging komt. Robuuste groepen en talent versterken elkaar: groepen met continuïteit bieden onderzoekers ruimte om zich te ontwikkelen, en onderzoekers die doorgroeien maken de groep sterker. In de opzet van onze regelingen blijft de ontwikkeling van onderzoekers een vast element. In meerjarige projecten en programma's is de groei van de betrokken onderzoekers een van de opbrengsten waarop we sturen. Met de hogescholen en de Vereniging Hogescholen bespreken we wat er nodig is om die impuls te laten beklijven. Dat vraagt onder meer om verankering in kwalificatie- en waarderingsstructuren en om eigenaarschap van bestuurders voor de randvoorwaarden van het onderzoek.

Ambitie 5: Groeiend financierings-vermogen, ook in Europa

Hogescholen zijn in toenemende mate in staat middelen uit de tweede en derde geldstroom te verwerven, ook buiten SIA. Hogescholen verwerven een steviger positie in Europese consortia en netwerken. Ze zijn vaker betrokken bij succesvolle onderzoeksaanvragen in Europa. Daarin vervullen ze vaker een rol als trekker, want wie coördineert, bepaalt mede de agenda en is zichtbaarder.

Waar we op inzetten

We stimuleren het vermogen van hogescholen om financiering van praktijkgericht onderzoek te verwerven buiten SIA. Samen met collega's binnen NWO werken we eraan dat hogescholen vaker met succes een beroep kunnen doen op NWO-regelingen. Ook volgen we het Europese onderzoeks- en innovatiebeleid op de voet. In de Europese programmering is er groeiende aandacht voor concurrentiekracht, regionale samenwerking, veiligheid en strategische autonomie. We ondersteunen hogescholen actief om daarbij vroegtijdig aan te haken. Het totale volume aan beschikbare middelen groeit. Onze steun maakt het voor onderzoekers en onderzoeksgroepen makkelijker ook elders financiering te werven. Ook werken we met andere financiers aan (combinaties van) regelingen waarin het praktijkgericht onderzoek gelijkwaardig meedoet.

Europese samenwerking

Maatschappelijke opgaven en de kennis om ze aan te pakken houden niet op bij de landsgrens, en ook buiten Europa is er relevant praktijkgericht onderzoek. We kiezen de komende jaren bewust voor de focus op Europa. Daar liggen voor het praktijkgericht onderzoek de grootste kansen.

We sluiten daarom in onze programmering aan bij Europese prioriteiten. Impulsen die wij aan regionale en thematische netwerken geven, bereiden voor op de netwerken die nodig zijn voor succesvolle Europese samenwerking. Door ons gefinancierde projecten vormen ook inhoudelijk vaker een opmaat naar succesvolle Europese aanvragen. Ten slotte verkennen we gezamenlijke programmering met financiers in andere landen, met als doel de bekendheid en de impact van het praktijkgericht onderzoek binnen Europa verder te brengen.

Een sterkere positie in Europa is niet los te zien van een verdere versterking van het praktijkgericht onderzoek in Nederland. Robuuste onderzoeksgroepen met sterke regionale netwerken zijn een voorwaarde voor Europees succes. Ook de ondersteunende staf van hogescholen op bijvoorbeeld juridisch en financieel gebied, zal moeten meegroeien om de Europese ambitie te kunnen begeleiden; ook op dat punt stimuleren we samenwerking tussen hogescholen en andere kennisinstellingen.

7

Onmisbare samenwerking: sterke relaties met belangrijke partners

Samenwerking zit in het DNA van Regieorgaan SIA. We doen ons werk op basis van een convenant met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Vereniging Hogescholen, NWO, werkgeversverenigingen VNO-NCW en MKB-Nederland, het netwerk van regionale ontwikkelingsmaatschappijen ROM-Nederland en TNO. Dat convenant loopt tot en met 2028 en wordt in 2027 geëvalueerd. Ook daarna borgen we onze samenwerking met de convenantspartners. Hun kennis en netwerken blijven onmisbaar voor de verdere ontwikkeling van het praktijkgericht onderzoek.

Een bijzondere relatie is die met de hogescholen zelf en de Vereniging Hogescholen. Zij zijn partner in vrijwel al onze interventies: van talentontwikkeling en de randvoorwaarden voor onderzoek tot onderzoeksinfrastructuur, ecosysteemvorming en de positionering van het praktijkgericht onderzoek. In die samenwerking stellen we ons op als kritische vriend: we denken mee, ondersteunen en verbinden, we dagen uit en leggen de lat hoog.

Het ministerie van OCW is opdrachtgever van NWO en Regieorgaan SIA en is de belangrijkste verstrekker van de middelen die SIA uitzet. Het innovatie- en industriebeleid van het ministerie van EZK is richtinggevend voor de regelingen die we uitzetten waarin hogescholen met bedrijven samenwerken. Met EZK en andere ministeries zetten we concrete thematische programmering op. We werken met VNO-NCW en MKB-Nederland aan de innovatiekracht van ondernemers, met name uit het mkb, en met de ROM's aan sterke regionale ecosystemen. Daarbij zoeken we ook aansluiting bij grotere industriële partners, die schaal en toepassingsomgeving inbrengen. Met TNO en de andere topinstituten voor toegepast onderzoek werken we aan samenwerking binnen kennisecosystemen. Dat we een partner hier bij één opgave noemen, sluit een rol elders vanzelfsprekend niet uit.

Naast deze partners werken we samen met andere relevante partijen. Dat zijn onder meer UASNL, waarin hogescholen samenwerken rond Europees onderzoek, en de Vereniging van Lectoren. We zien ook een taak voor onszelf in de ‘tussenruimte’ tussen onderzoek en beleid, tussen kennisinstellingen onderling, tussen organisaties, voor vraagstukken waar geen vanzelfsprekende eigenaar is. Daar kunnen wij relevante partijen verbinden en regie voeren.

Het **mkb** is voor hogescholen een natuurlijke innovatiepartner. Kleine en middelgrote ondernemers hebben meestal geen afdeling voor research en development. Voor hen is de hogeschool in hun regio de R&D-partner om de hoek. Zij brengen als gelijkwaardige partners hun vragen, hun medewerkers en hun toepassingskracht in het onderzoek in. Nieuwe kennis, technologie en werkwijzen vinden zo daadwerkelijk hun weg naar de praktijk. Dat vertaalt zich in nieuwe producten en diensten, in hogere arbeidsproductiviteit en in ondernemingen die beter zijn toegerust voor de opgaven waar zij voor staan.

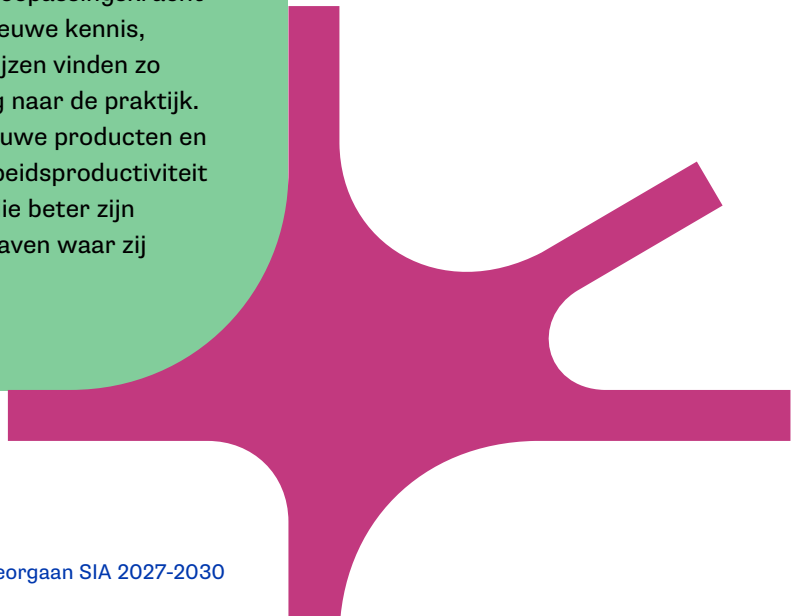

8

Praktijkgericht onderzoek binnen NWO

NWO bevordert onderzoek dat bijdraagt aan de maatschappelijke en economische opgaven van Nederland, en stimuleert daarvoor samenwerking binnen het kennis- en innovatiestelsel. Dat doet NWO onder meer via de Nationale Wetenschapsagenda en het Kennis- en innovatieconvenant programma. Dit sluit aan bij de groeiende waardering voor onderzoeksbenaderingen waarin verschillende vakgebieden elkaar aanvullen en waarin hogescholen, universiteiten, publieke en private partners en het mbo samenwerken aan praktijkgerichte innovaties. Om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven is ook kennis nodig die in de praktijk zelf tot stand komt, samen met de mensen en organisaties die er dagelijks aan werken. Die kennis ontwikkelen de hogescholen, geworteld in hun regio, hun beroepspraktijk en hun onderwijs.

Binnen NWO biedt Regieorgaan SIA overzicht en inzicht in het onderzoek van hogescholen: SIA weet welke onderzoeksgroepen aan verwante opgaven werken en waar uitdagingen van regio's elkaar raken. Daarnaast heeft SIA waardevolle ervaring opgebouwd als verbinder van partijen, zoals ondernemers in het mkb, gemeenten en maatschappelijke organisaties. En als ontwikkelaar van regelingen en programma's voor onderzoek dat samen met de praktijk en in de regio wordt gedaan.

De komende strategische periode werken we, samen met collega's binnen NWO en met onze convenantspartners, aan een duurzame inbedding van het praktijkgericht onderzoek in het stelsel. Onderdeel daarvan is de positie van SIA binnen NWO na afloop van het convenant in 2028. Hierna zal praktijkgericht onderzoek aan hogescholen onderdeel zijn van het werkterrein van NWO. Binnen NWO is het belangrijk dat we de regierol en de ontwikkelrol richting het praktijkgericht onderzoek van hogescholen combineren, en dat wij de verbindingsrol invullen als actieve meedenkende partner. Ruimte om te experimenteren en te innoveren is daarvoor noodzakelijk.

Verdere inbedding binnen NWO biedt kansen om het praktijkgericht onderzoek van hogescholen verder door te ontwikkelen. Voor stelselbrede thema's - een gezonde onderzoekscultuur, kennisveiligheid, de opkomst van AI en digitale autonomie - sluiten we aan bij de overkoepelende NWO-strategie. Deze SIA-strategie doet dat werk niet over. Wel brengen we in wat die thema's specifiek vragen in de context van het praktijkgericht onderzoek, bijvoorbeeld dat met veel partners uit de beroepspraktijk en het mkb en met studenten wordt gewerkt. Dat geldt in het bijzonder voor AI. De technologie verandert in hoog tempo het werk van professionals en de bedrijfsvoering van het mkb, terwijl juist daar de kennis ontbreekt om die verantwoord en productief in te zetten. Uitgangspunten voor de doorontwikkeling van praktijkgericht onderzoek binnen NWO, zijn de expertise die SIA heeft opgebouwd, gerichte aandacht voor praktijkgericht onderzoek van hogescholen, ruimte voor de vorming van kennisecosystemen en voldoende middelen. In samenwerking met het ministerie van OCW wordt aan een wetswijziging gewerkt die hogescholen positioneert als volwaardige doelgroep van NWO.

Om de beschreven ambities te kunnen realiseren is een verdere verruiming van het budget voor praktijkgericht onderzoek van hogescholen in de komende jaren noodzakelijk. Hierbij blijven we samen met de hogescholen streven naar een optimale verhouding tussen eerste en tweede geldstroom. Ook blijft de komende jaren van belang dat, voor aanvragers, het tijdsbeslag van aanvragen in verhouding staat tot de honoreringskans.

Het **mbo** ontwikkelt zich, onder meer via practoraten, tot een groeiende partner in onderzoek. Met het mbo erbij wordt de gehele beroepskolom, van mbo tot professional doctorate, in de toekomst één samenhangend leer- en innovatie-systeem. Hierdoor reikt het onderzoek tot op de werkvloeren waar de opgaven zich dagelijks aandienen. De samen-werking van hogescholen met het mbo is nog volop in opbouw. Het begin is er: in 2025 nam in 16 procent van door SIA gefinancierde meerjarige samenwerkingsverbanden een mbo-instelling deel.

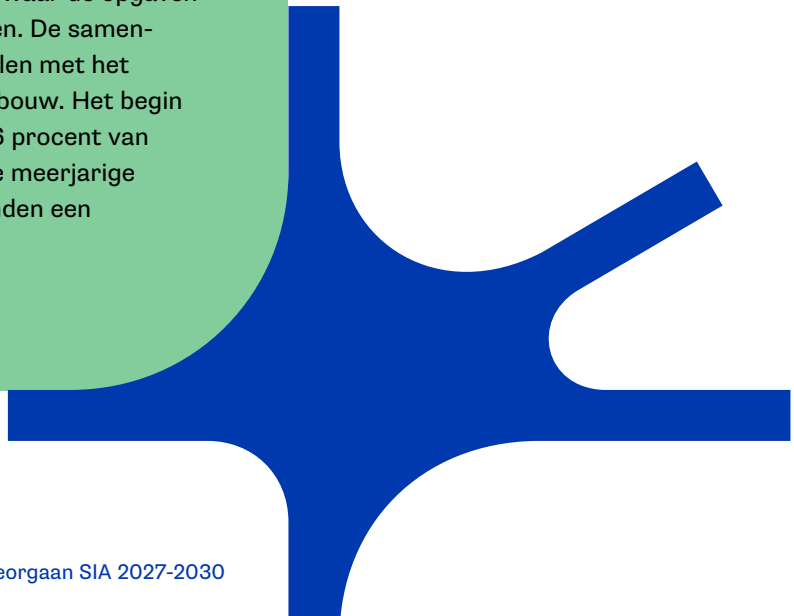

9

Bewegen naar wat nodig is

Deze strategie heeft niet alleen gevolgen voor het stelsel, maar ook voor onszelf. De focus op kennisecosystemen – meebewegen met het stelsel, verbinden, programmeren op opgaven – vraagt iets van onze manier van werken.

Essentieel hierin is omgevingsbewustzijn. Werken vanuit opgaven en ecosystemen vraagt dat we agenda's, partners en financieringsstromen buiten SIA ook goed kennen, naast ons eigen portfolio. Meer samenwerking met andere financiers en meer verbindingswerk vragen om veranderende inzet van mensen. Ook willen we scherper weten wat wel en niet werkt. Daarom ontwikkelen we onze evaluatie- en meetpraktijk stap voor stap door.

We kijken daarbij verder dan de vraag of partijen betrokken zijn; het gaat ons om wat het onderzoek oplevert. Bijvoorbeeld of toepassingen in de beroepspraktijk en in het mkb daadwerkelijk in gebruik zijn genomen. Die uitkomsten brengen we bij de afronding van onze programma's en regelingen systematisch in beeld, lerend en samen met het veld.

Tot slot brengen we scherper naar voren wat we de komende vier jaar wel doen en wat niet – mede in het licht van een financiële taakstelling, digitalisering en de bewegingen binnen NWO. Ook dit krijgt een plek in de uitvoeringsdocumenten die we opstellen op basis van deze strategie.

10 Doorkijk: 2030 en daarna

In deze strategieperiode werken wij aan een sterkere positie voor het praktijkgericht onderzoek van hogescholen. Na deze periode, in 2030, is het praktijkgericht onderzoek van hogescholen steviger verankerd. In de hogescholen zelf, in het kennis- en innovatiestelsel en in de samenleving. Het is dan beter geborgd en minder afhankelijk van tijdelijke impulsen. Hogescholen kunnen met hun onderzoek meer verantwoordelijkheid nemen in de opgaven van hun tijd, in kennisecosystemen van de regio tot Europa.

Na 2030 is het werk niet af. Wij blijven investeren in alle vormen van onderzoek, van fundamenteel tot praktijkgericht, en in de samenwerking waarin die vormen elkaar opzoeken.

Op langere termijn tekent zich een kennis- en innovatiestelsel af waarin niet het onderzoek van kennisinstellingen het vertrekpunt is, maar de opgaven, transities en kansen in de samenleving. Vanuit een opgave volgt de vraag welke kennis nodig is, welke vormen van onderzoek bij elkaar moeten komen, en hoe het samenspel met de praktijk en het onderwijs eruitziet. Hogescholen en bedrijven, universiteiten, instituten voor toegepast onderzoek, mbo-instellingen, publieke en semipublieke instellingen, (lokaal) bestuur en organisaties van burgers dragen hun kennis bij als die past bij de opgave; ongeacht de plaats die zij in het stelsel innemen.

Wij kijken uit naar zo'n toekomst. Die past bij de uitgangspunten van praktijkgericht onderzoek en de manier waarop we willen werken. Samen bouwen we dan aan een kennissamenleving die het vermogen heeft om maatschappelijke transities te versnellen en die kansen aangrijpt voor veranderingen ten goede.

Verantwoording

Een strategie die wordt gedragen maak je met de mensen en organisaties die er belang bij hebben. Daarom spraken we in 2025 en 2026 met tientallen partijen en personen. Met hen vormden we een helder beeld van de huidige situatie, de verwachte toekomstige ontwikkelingen en ambities voor de samenleving, het wetenschapssysteem en het hbo, en de rol van Regieorgaan SIA. Onder hen waren naast onze convenantspartners – het ministerie van OCW, het ministerie van EZK, Vereniging Hogescholen, NWO, VNO-NCW, MKB-Nederland, ROM-Nederland en TNO – ook de Vereniging van Lectoren, en lectoren die een Deltapremie wonnen. En in een nieuwe strategie laat je zien dat je hebt geleerd van het verleden. Daarom hebben we evaluaties van het werk van SIA meegenomen. Daarnaast halen we continu ervaringen en signalen op uit de hbo-sector. We doen dat door ons dagelijkse verbindende werk in de programmering en door onze maandelijkse werkbezoeken aan – en georganiseerd met – telkens een andere hogeschool. Ook medewerkers van SIA droegen bij aan deze strategie, onder meer via sessies met alle medewerkers, met het managementteam en met het bestuur. Al deze input woog mee in de keuzes die het SIA-bestuur heeft gemaakt. De strategiewerkgroep leidde het proces, voerde gesprekken, organiseerde sessies en schreef teksten. Zij kreeg hulp van veel collega's. Deze SIA-strategie is complementair aan de Strategische Onderzoeksagenda van de Vereniging Hogescholen en aan de strategie van NWO. Aan beide werkte SIA intensief mee.

Bronnen

- Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie, AWTI (2023). *In dienst van de toekomst – Van optimalisatie naar transformatie*.
- Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie, AWTI (2023). *Strategisch samenspel – Bundel de kracht van Nederland en de EU voor meer impact van onderzoek en innovatie*.
- Birch (2026). *De rol van hogescholen in de Nederlandse kenniseconomie – Netwerken van Nederlandse hogescholen in beeld gebracht*.
- D66, VVD en CDA (2026). *Aan de slag – Bouwen aan een beter Nederland. Coalitieakkoord 2026-2030*.
- Draghi, M. (2024). *The Future of European Competitiveness. Report for the European Commission*.
- NWO (in prep). *NWO-strategie 2027-2030*.
- PwC Strategy& (2021). *Toereikendheid, doelmatigheid en kostentoerekening in het mbo, hbo en wo&o*.
- Rathenau Instituut (2026). *Monitor praktijkgericht onderzoek 2024*. (Auteurs: Vogelezang, S., Demirel, B., & Vennekens, A.)
- Regieorgaan SIA (2022). *Investeren in impact. Strategie Regieorgaan SIA 2023-2026*.
- Regieorgaan SIA (2026). *Website Regieorgaan SIA*. http://www.regieorgaan-sia.nl.
- Rijksoverheid (2026). *Meer geld voor verbeteren digitale veiligheid van het mkb*. Online nieuwsbericht https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2026/04/16/meer-geld-voor-verbeteren-digitale-veiligheid-van-het-mkb.
- Van der Vlist e.a. (2022). *Naar een volgende fase. Derde evaluatie Regieorgaan SIA*.
- Vereniging Hogescholen (2026). *Praktijkgericht onderzoek: de motor van verandering. Strategische onderzoeksagenda hbo 2026-2030*.
- Wennink, P. (2025). *De route naar toekomstige welvaart – Een sterk Nederland in een relevant Europa*.

Colofon

Utrecht, november 2026

Uitgave
Regieorgaan SIA
Postbus 3021
3502 GA Utrecht

www.regieorgaan-sia.nl

Vormgeving
Public Cinema